

DANIEL PETER JANÁČEK, O.PRAEM.
OPAT STRAHOVSKÝ

Vánoce den 2020

Dr. Faust sedí v temné studovně a otevírá Nový zákon v řečtině. Nalezne dnešní text, Prolog Janova evangelia, a začíná překládat: „Na počátku bylo Slovo.“ Hned se zasekne a hledá pomoc, neboť pro něj tento překlad nepřichází v úvahu. Slova si totiž tak vysoce nevází. Osvícen se chystá přeložit: „Na počátku byl Smysl“. Přemýšlí, aby se neukvapil. Má za to, že by mělo v textu stát: „Na počátku byla Moc“. Ale něco ho varuje, a tak nakonec napíše: „Na počátku byl Skutek“.

Jak bychom tuto větu přeložili my? Co by bylo na počátku pro nás?

Velký třesk? Náhoda? Dejme tomu – pak by znělo naše evangelium takto: „Na počátku byla náhoda a ta náhoda byla u Boha a ta náhoda byl Bůh. Všechno povstalo skrze ni a bez ní nepovstalo nic, co jest.“

Potom by platilo, že žijeme, neboť tomu chtěla náhoda. Na našem počátku – náhoda. Na našem konci – náhoda. A mezitím? Jenom náhody. Náš život? Pouhé náhody – slepé, anonymní, bezcílné.

V Bibli našťestí nestojí: „Na počátku byla náhoda,“ nýbrž: „Na počátku bylo Slovo!“

Slovo, které mluví Bůh. Tam, kde je vysloveno slovo, vzniká vztah. Blízkost. Když mluvím, dělím se. Daruji se druhému, když mu vyprávím o tom, co je ve mně: co myslím a cítím, co si přeji a v co doufám.

Slova nám pomáhají rozumět a žít. Dělají nám dobře. Takové Slovo vyřkl Bůh před počátkem a ono znamená: „Mám tě rád. Je dobře, že jsi. Chci, abys žil.“

Dnešní liturgie nás zve ponořit se do TAJEMSTVÍ VTĚLENÍ. V noci jsme slyšeli o dítěti v jeslích, o pastýřích a andělech. Dnes o nich není ani slůvko. Nepopletli se nám stránky a nepřčetli jsme jiné evangelium? Vždyť to dnešní zní spíše jako ouvertura k velké opeře. Mluví o INKARNACI SLOVA. Chce objasnit, že po tom, co se stalo v Betlémě, nemůžeme jen tak přejít k programu všednosti dne. Narození Božského dítěte ve stáji vyžaduje víc, než jenom sentimentální pocity trvajících několik chvil.

Janovo poselství je nejprve možná trochu abstraktní. Začíná stejnými slovy jako Bible sama: „Na počátku“ – „berešit, en arche“. „Na počátku bylo Slovo – Logos.“ „Logos“ bylo v 6. století před Kristem u Hérakleita základním kamenem západní filosofie, a tím se stalo prakticky nepřeložitelným. Znamená tolik co smysl,

prazáklad, řád, soudržnost, různost v jednotě. Jan chce říct, že na začátku všeho skutečného není „tohuwabohu“, tedy zmatek, nýbrž řád, Bůh. Proto je také život.

Milánský biskup Simplicianus vypráví o jednom platónském filosofovi, který chtěl, aby prvních pět vět Janova prologu bylo napsáno zlatými písmeny a umístěno v každém kostele na viditelném místě. Augustin ale prohlédl jeho smýšlení a okomentoval jej takto: „Pyšnému platonikovi se stal božský učitel opovržením hodný, neboť Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“ Augustin tím postavil oba póly Janova poselství do jasného světla. Primát Slova před skutkem, které ukazuje na prazáklad vší existence, na nesmírnou hloubku Božího bytí, kterou my lidé můžeme jenom tušit. A současně na ostrý kontrast, že se toto Logos stalo konkrétním člověkem, že přišlo do našeho ne-bezúhonného světa.

Bůh Bible se neschovává za zdmi věčnosti a nedívá se z dalekého nebe. Naopak, stává se viditelným, hmatatelným, konkrétním člověkem z masa a kostí. Člověkem se vším všudy.

Proto nemusíme plašit své temnoty a stíny. Bůh se jich ani nebojí, ani neštítí. Ony nebrání Vánocům, aby byly. Naopak, ukazují na nutnost, abychom je slavili. Bůh musel zakusit, jak lidé jeho náklonnost maří. Ale ani všechna temnota našeho světa Světlo nepohltila. „Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali.“ I když jasně slyšíme podtóny smutku, které způsobilo lidské NE, Bůh neochvějně kráčí cestou, kterou začal prvními Vánocemi. Cestou milosrdenství. Stal se podobný lidem, kterým chtěl pomoci. Dokazuje svou moc právě tím, že přijímá bezmocnost svého stvoření. V tom spočívá neodvratitelná iniciativa Boží k záchraně člověka.

Boží slovo přišlo k proslulému biblistovi, který chtěl právě vydat knihu „O bytí a působení Božího slova“. „Přicházíte maximálně vhod,“ řekl profesor, „slyšelo jste o mé knize? Rád vám něco přečtu.“ Boží slovo přikývlo: „Čtěte, pane profesore, jsem jedno velké ucho.“ Profesor četl, Boží slovo mlčelo. Když odložil knížku, uviděl ten pohled... Neodvážil se ptát. Boží slovo řeklo: „Znamenitě, pane profesore, má poklona. Ale rozumíte mi? Když o mně přemýšlíte, mluvíte, píšete jako o objektu, mám divný pocit, jako bych vidělo svou vlastní mrtvolu... Jednou jste napsal, docela trefně, že nechci primárně zjevovat pravdy, ale pohnout, že chci spíše samotného člověka. To je ono.“ A opět ten pohled... Boží slovo se zvedlo a kráčelo ke dveřím. „Co chcete ode mne?“ křičel za ním profesor. „Vás chci!“ řeklo Boží slovo: „Vás!“ – a tiše zavřelo dveře.

Boží slovo našlo příbytek v nesčetných lidech. Otevřu mu já své srdce? Poznají mé oči jeho blízkost? Podám mu ruku na pozdrav a k pomoci? Vyjdou mu mé nohy vstříc?

Dříve, než jsme se rozhodli přijít nebo zapnout internet, Bůh se chtěl setkat s námi. Chce s námi navázat vztah. Boží slovo klepe na různé dveře našeho života. Zde v kostele, doma i v práci, tam, kde se momentálně nacházím. Otevřu mu? Nechám ho promluvit? Přijmu ho?

Čemu mám naslouchat?

Je tolik zvuků, který je důležitý?

Tolik důkazů, který je správný?

Tolik slov – jedno je Pravda.

Kam mám jít? Řekni, Pane, kam?

Je tolik termínů – který je důležitý?

Je tolik hesel – které je správné?

Je tolik cest – jedna je Pravda.

Pro co máme žít?

Je tolik myšlenek – která je důležitá?

Tolik programů – který je správný?

Tolik problémů – jen Láska platí.

Smiluj se nad námi, Pane –

Ukaž nám, Pane, své milosrdenství –

Daruj nám, Pane, své Slovo, které osvobozuje a těší, naplň nás svým Slovem, Ježíšem Kristem, který nepřišel soudit, ale zachránit, a s Tebou žije a kraluje na věky věků.

MEDITACE

Stal ses člověkem s tělem a duší.

Byl jsi utečencem i kazatelem.

Pronásledovaným i lékařem.

Obžalovaným i přítelem.

Byl si pronásledován i milován.

Opovrhován i ctěn.

Bit i objímán.

Hladověl jsi i hodoval.

Plakal i smál se.

Trpěl i triumfoval.

Ale vždy jsi zůstal tím, čím jsi se stal.

Člověkem, s tělem a duší.